

FOAIA ILUSTRATA

În Monarchie: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6
În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiiu, 22 Septembrie (4 Octombrie) 1891

Nr. 38

De ce te-ai dus, de ce te-ai dus?

În ochii tăi atât de-ades
Gu gându 'ntr'altă lume dus,
Privit-am tare cu 'nțeleș
Câte 'ți-am spus, câte 'ți-am spus.

Și pieptul meu un furnicar
De grele patimi a roit,
Căci prea fără nici un hotar,
Eu te-am iubit, eu te-am iubit.

Ai tâlcuit din fața mea
Din șopotitul glas al meu,
Că sufletu-'mi se mistuia
De dorul tău, de dorul tău.

De ce la mine nu mai cați
Când ție atâtea eu 'ți-am spus? . . .
. . . . O vestejită cale bați.
De ce te-ai dus, de ce te-ai dus?

Ioan Popovici.

Afrodita.

O povestire din vechia Elada. De **Ernst Eckstein**. — Traducere din nemțesce.
(Urmare și fine).

Vestea, că Conon este demascat, că mâna răsbunătoare a justiției va căuta să prindă pre complicității crimei îndrăznețe, îl detunase cu desăvârșire.

Fuga! Numai fuga! Acesta fû singurul gând, care îl mai putea cuprinde cu mintea sa, — însă nu fără ea, care acum ajunsese cu desăvârșire în potestatea lui.

Încă înainte de a fugi, putea să denunțe pre Neaira, ca pre adevărata urzitoare a crimei, dacă cumva n'ar voi să fie a lui.

Trei șiruri, scrise pe o fâșie de papyrus și bătute noaptea cu ținte pe poarta adunării senatorilor, erau de ajuns, dacă cumva nu prefera a încredința acest important document vr'unea din buchetierele dela monumentul lui Creon. Ele toate uriau pre Neaira, ca pre rivala lor cea mai sərbătorită și mai periculoasă în dobândirea favorului tinerimii de neam din Milet. Rivala pis-muitoare desigur n'ar întrelăsa să răspândească acusa, — și Conon era omul să exploateze ăst lucru pentru a sa proprie desvinovățire. În po-

siția și cu dibăcia lui în scornituri și minciuni nu-î putea căde cu greu a pune cea mai mare parte a vinei, dacă nu vina întreagă, pe pofta de răsbunare a Neairei și a înfătoșa întreaga afacere astfel, ca-și-când Phintias și Baios ar fi fost mituiți nu prin aurul aristocratului, ci prin amăgirile și farmecul tinerei fete. Toate aceste puteau fi indicate pe acea fâșie de papyrus, și Conon, vicleanul, n'are trebuință decât de o alusie . . .

Baios scia acum pe ce cale să apuce. Fără amânare se apucă de lucru. El scrise acest revaș mai pe larg și mai convingător, decum 'i-se înfătoșase lucrul la început. Apoi își strînse cele mai neapărat trebuincioase din lucrurile sale, puse ceva bani în pungă și sub scutul nopții — luna încă nu răsărise, — se duse la locuința Neairei. Legătura cu hainele o purta sub mantauă; revașul era sub cingătoare, și mâna lui musculoasă zăcea spasmotic pe el.

De trei-ori trebui să bată în poartă, până să-î deschidă stăpânul casei. Oamenii tocmai se pregăteau să se ducă la culcat. Cu o nepăsare silită întrebă de Neaira. Țise că e o rudenie de ale ei și că ar fi sosit ađi împreună cu cei din Icaria. — Stăpânul casei, cu opaițul fumegător în mână, aruncă o privire pătrunzătoare asupra feței iritate, îl pofti însă înlăuntru și arătă intrarea dela odaia Neairei.

Prin ușa cam slabă se zăria lumină. Precând stăpânul casei se retrase, Baios se apropiă în vârful degetelor și cu inima palpitândă. Puse urechia să asculte. Ciudate tonuri străbăteau la auđul lui încordat, jumătate murmur, jumătate plâns înfundat. Ușa era puțin crepată; zăvorul dar' nu era pus. El o deschise pe jumătate. Înaintea sa vedu pre Neaira, cu përul despletit, zăcând pe paie, și uitându-se cu fața scaldată în lacrimi, ascunsă în pumni, în lumina falfăitoare a lămpii.

„Neairo!“ strigă el încet, și fiindcă ea nu-l auđise, trecu în conștiința, că trebuie se reușească, — preste pragul odăii.

Fata se ridică încetișor, își șterse lacrêmile și țise:

„Tu ești, Baios? Ce mă pândesci așa? Cum ai intrat aici? Nu-ți am oprit . . . .

„Primejdia nu ține seamă de astfel de opreliști. Ai stat doar' toată ziua singură acasă, de nu scii, ce grozăvenii s'au întemplat?”

„Sciu tot“, răspuse Neaira.

„Și că noi sîntem tradați?”

„Noi? Tu, cu Phintias și cu vicleana de Lysistrată! Ce mă amestecați pre mine în toată această afacere?”

„Ce, Neairo! N'ai fost tu oare, care m'a mituit mărturie mincinoasă în contra lui Acontios?”

„Așa e; dar' asta o scie numai Conon și tu. Conon își va trage bine seama, să se mai reîntoarcă la Milet, ear' tu —“

„Ear' eu voiu tăcē, dacă Neaira totuși se va ține de cuvēt. Precum veți, sînt pregătit a părăsi Miletul; nu însă singur, ci cu tine. Vreau să secer, ce am sēmēnat. Haide, gată-te și tu de drum, până nu e prea târziu! Chiar în oara aceasta vom pleca“.

„Eu? Cu tine? Ai înebunit?”

„Trebue să fugi cu mine, Neairo! Nu te las! Ai să te faci soția mea, și, pre toți deii, vreau să te alint, să te păzesc ca lumina ochilor și să te ador cum adoară preotul chipul ȃeilor! Vină, Neairo! Încrede-te în mine! Nu înțelegi tu oare, cum mă topesc de dorul tēu nemărginit? Și ce-ți mai rămāne ție? Crede-mē, Conon se va grābi să descopere complicitatea ta! Trebue să fugi și tu, ca și mine. Si vrei oare să te duci în străini așa fără sprigin, fără scut?”

„Eu nu fug“, ȃise Neaira tristă.

Baios stetea încremenit. Apoi dintr'odată îi schînteia de sub sprāncenele stufoase un foc demonic. El scoase de sub brēu rēvașul cu inscripția și 'i-o puse cu o mișcare nātāvāloasă sub ochi.

„Citescel“ gemu el răgușit.

„Ce va să mai ȃică și asta?” întrebā Neaira.

„Citescel“ repetā el. „Această foiță încă înainte de a se face ȃiuā va ajunge la adevērata ei adresă, dacă urmezi a nu-ți ține promisiunea și a-ți bate și mai departe joc de mine!“

Ochii ei trecurā preste scrisoarea cea neîndemānică. Un suris plin de dispreț îi juca în giurul buzelor.

„Fă, ce nu poți lāsa!“ ȃise ea cu rēceală.

„Sē scii că o fac!“ strigā el așa de tare, încāt ea fără să vrea dete doi pași îndērāt. „O fac! Pre tine, care ești din neam de rînd și care nu te poți bucura de nici un privilegiu, ca complicele tēu Conon, pre tine te vor arunca pe ani de-a rîndul în temniță — poate te vor duce chiar la perȃare, — înțelegi tu, Neairo: la perȃare! Dar' asta e ce vreau eu! Mai bine cu tine în prāpastie, decāt ca altul să se desfāteze în iubirea ta! Încā odată te întreb: vrei să-mi urmezi mie, Neairo, — sau sbirilor gerusiei?”

Ea își strînse fața în pumni.

Baios tālmācind acest gest în sens favorabil, continuā:

„Tot mai ai nādejde, că vei dobāndi pre Acontios, nebunā orbitā? În aula palatului Archontei, sub ochii tatālui ei a strîns Acontios pre frumoasa Cydipe în brațele sale, și înainte de ce se vor împlini douē luni, el va duce pre iubita sa ca soție în sērbătorește împodobita camerā nupțială. Ai doarā plăcere, să stai la marginea drumului, cānd alaiul nuntașilor se va duce la casa mirelui, și sē-ți amesteci și tu strigātul de bucurie în al mulțimei? ȃeu, n'āși scii ce alta te-ar putē oprī aici în pustiu Milet. Sau doar' te amāgesci cu credința, că mai târziu te vei furișa ca prietenā în casa celui fericit și vei ajunge pe cāi cotite, la ce n'ai putut ajunge pe drumul cel mare? Nu te amāgi! Tu nu scii cāt de pasionat, cāt de nemărginit iubesc Acontios pre Cydipe a sa, cum cu trup și cu suflet . . .“

„Destul!“ strigā Neaira palidă ca moartea. „Ai dreptate. N'am ce să mai caut în Milet. Voiu merge cu tine, Baios. Comori n'am să iau cu mine. Numai mantaua să 'mi-o arunc preste umeri, și apoi haide, să luām lumea în cap!“

Ea luā paliul cel larg din cuiu și 'și-l puse în spate. Apoi întinse întristată māna faurului, care extasiat și incapabil de a scoate un cuvēt, sorbia cu privirile fiecare din mișcările ei.

„Sērmāne Baios!“ ȃise ea înduioșată. „Dacă în adevēr mă iubesci atāt de ferbinte, precum afirmi, atunci ȃeii sē-ți ierte fārādelegile, ce ai comis, — ție și mie!“

Apoi luā lampa și-i arētā drumul prin coridorul cel strîmt și scund. Înainte de a eși în uliță, stînse feștila cu degetele.

„Așa!“ ȃise ea. „Acuma e, ca-și-cānd nici odată n'ar fi fost aprinsă. Încātro să apucām?”

„Înspre Didymoi. La vr'o douēȃeci de stadii spre sud dā la stānga un potec spre drumul cel mare, care preste Euromos duce la Mylasa și la Halicarnas“.

„La Mylasa“, repetā Neaira.

În adūncă tăcere treceau prin cele strade, în care cu toată agitațiunea ȃilei, nu întâlneurā suflet de om. Dupā ȃece minute ajunserā la gaturile părții vestice a orașului, în capul drumului dela Didymoi. Era același loc, unde odinioară Baios atacase în furia sa geloasă pre Acontios, care trecea pe acolo fără să se gāndească la așa ceva.

Marea era liniștită. Cerul cel vînēt închis își întindea în splendoare maiestooasă bolta presārātă cu stele sclipitoare preste apele din adūnc și preste țermii, care să perdeau în zare.

„Din aceste unde limpeȃi a eșit ea“, ȃise Neaira pāșind drept spre marginea zidului, „Afrodita, atotputernica, care te umple de nespūsă fericire, dar' și de nemărginită miserie. Sinul mării

este locașul ei; cine acolo își caută scăpare, află odichnă la pieptul zeiței, chiar și dacă ea 'i-a denegat protecția sa, precând era între cei vii. Afrodită, stăpânitoare a cerului și a pământului, greu am păcătuit, când am voit să ajung prin silă, la ce numai prin grația ta poți ajunge; când cu ură răsbunătoare am persecutat pre acela, pre care din inimă 'l-am iubit, — atât de ferbinte, atât de nemărginit, cum n'a mai iubit cândva inimă de fată! Eată-mă, nu lăsa sufletul meu să umble pribeag, când sërmanului, înfrântului trup îi vor lipsi cuvivoasele cuvenite funeralii!“

„Ce 'ți-e, Neairo?“ întrebă Baios, care stând vr'o doi pași mai la o parte, nu înțelegea bine cuvintele ce ea șoptia.

Pași grei, răsunători se auziră dinspre gatul dela mal. In lumina palidă a stelelor luciau coi-furi și arme. Erau argații gerusiei, care de mai demult se luaseră pe urma criminalului, ce voia să scape prin fugă, și în locuința Neairei aflaseră indicii mai sigure asupra direcțiunii, în care el apucase.

„Neairo!“ strigă Baios îngrozit. „Sântem perduți, dacă mai întârziem o secundă“.

Ea însă nu-'l mai aușia. Se smânci din mâna lui și s'aruncă de pe creasta zidului în mare. Apa se isbi de câteva-ori mai cu putere de petrile cioplite ale gatului. Un vârtej încreți puțin suprafața apei, apoi se întinseră cercuri din ce în ce tot mai mari și mai slabe de giur împregiur și în urmă rămase earăși totul lin și liniștit ca și mai nainte.

Baios, care încremenise locului, fû într'aceea ajuns de ostașii gerusiei. El nu făcû nici o rezistență. Această cumplită întâmplare îl paralisase cu desevîrșire. Pentru el nu mai era acum pe această lume nimic de importanță, nimic ce ar putè sê-'l îngrozască. Cu capul plecat porni pe drumul perđării.

În dimineața următoare ordinea era restabilită pretutindeni în Milet. Charidemos, care multele greșeli ale stăpânirii sale le expiase și le șterse din memoria contrariilor sei prin învăpăiata sa iubire de patrie și prin vitejia, cu care se apërasede, apucase de nou în mâni frênele guvernului, fără însă a uita cele-ce datorita partidei din opoziție. Prima sa dispozițiune de reorganizare internă fû, că întregi gerusia prin un număr de bărbați, luați din rîndurile acelora, care erau aderenți ai ideilor progresiste ale nobilului Oloros. Pre acesta însuși și-'l alese Charidemos ca ajutor personal și sfătuitor, dându-'i pentru viitor din propriul indemn influență importantă în toate afacerile de guvernament ale Archontatului. Cu privire la afacerile externe prima faptă a guvernului a fost încheierea unei alianțe ofensive și difensive cu Icaria și delăturarea pedecilor învechite, care până acum fuseră puse în calea liberei comunicațiuni între această insulă și între teritoriul Miletului.

Melanip, căruia gerusia fără amînare îi oferî earăși dignitatea de preot al Afroditei, refusă primirea. Experiența, — așa șise el, — 'l-a făcut sê înțelegă pe deplin, că vederile lui asupra adevăratei ființe a zeiței prea sê depărtează de vederile și conceptele poporului credincios. El voiesce sê se mulțumească cu consciența, că cu toate imputările ce 'i-s'ar putè face, el a adus zeiței jertfa cea mai plăcută, ce 'i-o poate oferî un preot: împreunarea duor inimi iubitoare, pre care vrășmășia sorții a căutat sê-'i despartă prin pedeci nenumărate. Un serviciu numai voiesce sê-'l mai facă sanctuarului zeiței: adecă sê roage pre senatul milesian, sê îngăduie ca statua Afroditei, răpită de pirați și dusă cu sine când cu fuga lor la Lemnos, sê fie înlocuită prin alta, făcută de mâna acelui artist, care înaintea tuturor măiestrilor elini este chemat spre aceasta: adecă: de mâna lui Acontios. El, Melanip, scie, că zeița, reprezentată de Acontios, va avè o în-fășoare, care va vorbi inimilor în o limbă mai plăcută și mai cerească, decum o fac cap d'operele renumiților artiști atenieni. Chezășie pentru aceasta îi este statua încântătoare, pre care artistul o a plăsmuit pentru domnitorul din Icaria. . .

Conon, primind scire, că toate planurile sale s'au descoperit, fugi în Paphlagonia, la Priene. Numai după mulți ani generositatea lui Acontios îi exoperă permisiunea de reînțoarce în patrie.

Pe la mijlocul lunei nouë însă resunau strădele Miletului de sunetele himeneului, care se cânta în onoarea căsătoriei tinêrului sculptor cu fiica lui Charidemos. Orașul cel mare și împoporat, împodobit cu nenumărate ghirlande de flori, părea ca o singură sală festivă. Fericirea și îndestularea străluciau din fețele tuturor, și până târđiu noaptea ardeau pe agoră și de a lungul imensei Strade a Portului masalalele aprinse. O musică cerească învêluia cu acoardele sala talamul, unde cea mai frumoasă mireasă din Milet se desvêli în fața iubitului ei, — Cydipe, chipul pământesc al Afroditei nemuritoare.

Oglinda.

De **Catulle Mendès**. — Trad. din franțozesce de Sylvia Barcianu.

I.

A fost odată o împărăție, în care nu se găsia nici urmă de oglindă. Toate oglinzile: cele de părete, cele de mână și cele ce sê poartă la brêu, au fost sparte și făcute mii de fărîme, la ordinul împărătesei; dacă s'ar fi descoperit chiar și numai un ochiu de oglindă spartă, fie în locuința ori-cui, el ar fi cauzat fără doar' și poate moartea locuitorilor, prin torture oribile. Cât pentru motivul acestui capriciu bizar, aveți puțină răbdare, căci vreau sê vi-'l spun îndată.

Urîtă, încât monstria cea mai monstruoasă ar fi apărut încântător alături cu dînsa, împărăteasa nu voia, ca, eșind prin oraș, să-și vadă imagina, și sciindu-se urîtă foc, simția o mîngăiere deosebită, cugetând că cel puțin nici celelalte nu se puteau vedea cât de frumoase sînt.

Vă puteți închipui, că nici fetele, nici nevetele tinere din această țeară nu erau deloc încântate. De ce treabă e, să ai ochii cei mai frumoși din lume, o gură rumenă ca o fragă, și să-ți pui flori în păr, când nu poți să-ți vezi nici frisura, nici gura, nici ochii? Ear' dacă ar fi vrut cineva să se oglindească în vr'un rîu sau în vr'un lac, n'avea decît să-și iee gîndul; toate rîulețele și toate bălțile erau ascunse sub scînduri bine încheiate unele de altele; apa se scotia din nisce fîntâni atît de adînci, încât nu era puțină să-ți vezi suprafața lucie, și nu în donițe în care ar fi fost spațiu destul pentru reflex, ci în postăvioare întinse de tot.

Desperarea era atît de mare, încât nici nu se poate închipui, mai ales la ființele cochete, care nu erau mai rare aci, ca în alte țeri; ear' împărăteasa, de, nu-și făcea din aceasta nici cea mai mică supărare, din contră era foarte mulțumită, că supusele ei simțiau tot atîta neplăcere din pricina că nu se puteau cunoaște pe sine, cît necaz ar fi avut ea, dacă s'ar fi vădut în oglindă.

II.

În una din mahalalele orașului, locuia cu toate aceste o fată cu numele Iacinta, care era cevași mai puțin supărată ca celelalte, din cauza unui amant, ce avea. Cineva, care găsesce, că ești frumoasă, și nu se obosesce a-ți-o spune fără încetare, acela poate ține locul oglindei.

— Ce? Într'adevăr? — întrebă ea, — colorarea ochilor mei nu e neplăcută?

— Ei lucesc ca viorelele udate de roua dimineții.

— Și oare pelița feței nu-mi este neagră?

— Te asigur, că fruntea îți este mai curată decît zăpada cea proaspătă, ear' obrazii îți sînt ca rosele cele palide și totuși atinse de o fragedă roșată.

— Și ce se cred oare despre buzele mele?

— Că sînt asemenea unei smeure coapte.

— Și dinții mei, te rog, te rog?

— Ca grăunțele de orez, tot atît de mărunte ca și ei, nu sînt nici pe departe așa de albe.

— Dar' încât privesc urechile mele, n'am cauză de a fi neliniștită?

— Da, de cumva este neliniștitor, a avea printre pîrul ușor încârligat două scoici mititele, întocmai ca nisce garofițe de curînd îmbobocite.

Astfel își petreceau ei, ea încântată, și el fermecat, căci nu dicea un singur cuvînt, care să nu fi fost curatul adevăr; ceea-ce ea avea

plăcerea să audă laudându-se, el avea fericirea să vadă cu ochii. Și așa pe încetul amorul lor împrumutat devenia din oară în oară tot mai înfocat.

În ziua, când el o întrebă, dacă consimte a-l lua de bărbat, ea se înroși, fără indoeală, nu de spaimă; oamenii care, vădînd surisul ei, l'ar fi luat drept semn, că ea ar umbla cu gîndul să dîcă ba, s'ar fi înșelat grozav.

Nefericirea însă a voit, ca scirea despre această însoțire să pătrundă până la urechile reuțăcioasei împărătese, a cărei unică bucurie era, de a strica pe a altora; și Iacinta îi era cea mai nesute-rită, fiindcă ea era cea mai frumoasă dintre toate.

III.

Într'o zi, scurt timp înainte de nuntă, precînd se plimbă prin grădină, o femeie bătrână se apropiă de dînsa, cerînd ceva de milă, apoi deodată, se trase îndărăt țipînd ca cineva, care a călcat pe un șerpe.

— Ah! Dumneșule! Ce-mi vedură ochii?

— Ce-ți este, draga mea, și ce ai vădut? Vorbesce!

— Cel mai urît lucru de pe fața pămîntului!

— La toată întemplerarea nu voi fi eu acel lucru, — dîse Iacinta, zimbînd.

— Durere da, sormană copilă! E mult timp decînd sînt eu pe lume, dar' încă nici-odată nu am întîlnit o ființă atît de îngrozitoare precum ești dta.

— Eu sînt urîtă, eu?

— De o sută de ori mai urîtă, decît să se poată spune.

— Ce fel! Ochii mei? . . . .

— Sînt de colorarea prafului, dar' asta n'ar fi nimic, dacă nu ai și chiori în modul cel mai neplăcut.

— Pelița mea . . . .

— S'ar crede, că te-ai uns cu cărbune pisat pe frunte și pe obraz.

— Dinții mei . . . .

— Dacă nisce dinți ca nisce lopeți și galbeni se pot numi frumoși, atunci eu nu cunosc alții mai delicioși ca ai d-tale.

— Ah! dar' cel puțin urechile mele . . . .

Oh! ele se ved atît de mari, atît de roșii și atît de pîroase, pe sub cele șuvițe de păr aspru ca fuiorul nepeptenat, încât nici nu poți să le privești fără desgust.

Eu încă nu sînt dintre cele frumoase, dar' îmi închipui că ași muri de rușine, dacă ale mele ar fi în felul alor d-tale.

Dîcînd aceste, baba, fără îndoială o vrăjitoare reuțăcioasă, prietenă cu reuțăcioasa împărăteasă, — o luă la fugă isbucnînd în un hohot de rîs, în vreme-ce Iacinta, înecată în lacrimi, cădî leșinată pe o bancă între doi meri.

IV.

Nimic pe lume nu fû în stare să-î aline profunda ei mâhnire: „Sunt urită! Sunt urită!“ își dicea neîntrerupt.

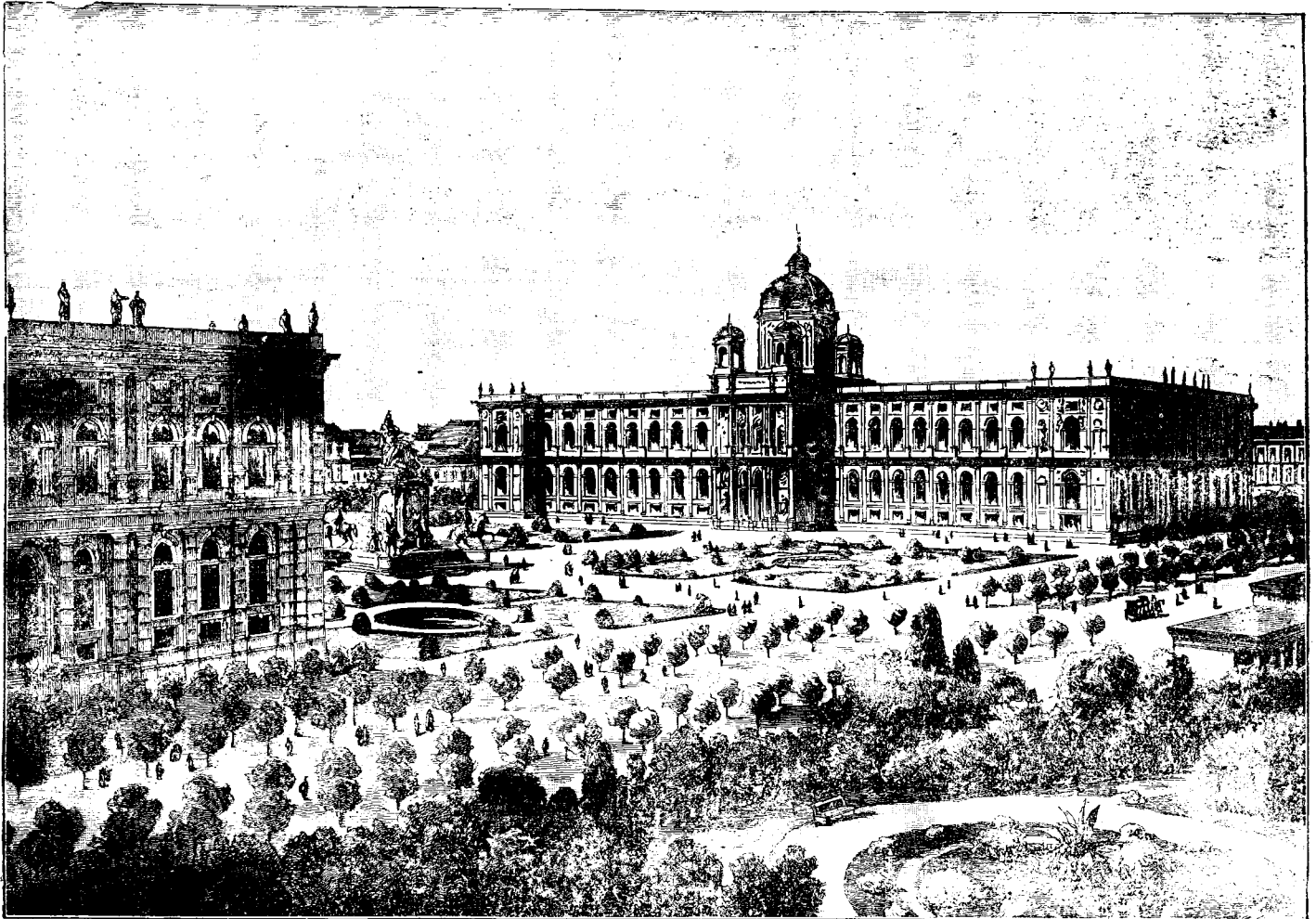
Înzadar logodnicul ei se silia prin cele mai solemne jurăminte, să o abată dela această idee. „Lasă-mă! tu minți din milă pentru mine. Acum înțeleg totul.”

„Nu este amor ce simți tu pentru mine, este numai milă!”

„Cerșitoarea aceea nu avea nici un interes să mă înșele, ce scop ar fi putut ea să aibă? Este prea adevărat: sunt urită. Eu numai nu înțeleg cum nu ți-se face rău uitându-te la mine.”

Pentru a-î scoate din cap astfel de gânduri, el creșu că va fi bine să adune lume multă împregiurul ei; fiecare bărbat mărturisia, că Iacinta este o adevărată desfătare pentru ochii ori-și-cui; tot asta o mai afirmară și câteva dintre femei, însă într'un ton mai așa, nici prea prea, nici foarte foarte.

Toate aceste însă erau vorbe în vânt, căci sërmana copilă nu se putea desface de credința, că ea este un obiect de spaimă; „voi cu toții v'ați înțeles pentru-ca să mă amețiți cu vorba!” și precând logodnicul ei îi da zor, ca să hotărască cu toate aceste diua nunții lor, ea răspundea! „Eu femeia ta! Nici-odată! Îmi ești cu mult prea

Museele Curții imperiale din Viena.

scump, încât să-ți ofer un lucru atât de înspăimântător, precum sunt eu.”

Vă puteți închipui disperarea bietului tinăr, care o iubia cu atâta sinceritate. El se aruncă în genunchi înaintea ei, se rugă, o conjură chiar, ea însă avea pentru el totdeauna același răspuns: „Sunt cu mult prea urită, pentru de amă mărta.” Ce era de făcut? singurul mijloc, pentru a face pe acea bătrână de minciună, și pentru a dovedi Iacintei adevărul, ar fi fost: de a-î pune sub ochi o oglindă. Dar' oglindă, în toată împărăția nu se putea găsi și groaza ce inspirase împărăteasa era atât de mare, încât pentru lumea asta nici un meșter nu ar fi cutezat să s'apuce să facă

vr'una. „Ei bine, mă voi duce la curtea împărătească!” își duse în fine logodnicul, „ori-cât de crudă ar fi stăpâna noastră, ea totuși nu va putea rămâne nemișcată, vedând lacrimile mele și frumuseța Iacintei; ea va retrace, fie numai pe câteva oare, acel ordin barbar, dela care vine tot răul”. A costat multă osteneală, până-ce tinăra fată fû înduplecată să meargă la palat; ea nu voia să se arete fiind atât de urită; și în sfârșit ce alt folos ar fi putut să-î aducă oglinda, decât să o convingă și mai mult despre ireparabila ei nenorocire. Cu toate aceste, în cele din urmă, se hotărî să meargă, vedând pe amicul ei în lacrimi.

V.

— Dar' asta ce o mai fi? — duse înrăită împărăteasa.

Cine sînt oamenii acestia și ce vor cu mine?

— Prea înălțată împărăteasă, ai înainte-ți pre cel mai nefericit amant, care există pe suprafața pămîntului.

— Eată în adevăr un minunat pretext, de a-mi turbura liniștea!

— Nu fi fără de milă.

— Ei bine! dar' ce mă privesc pre mine necazurile voastre amoroase?

— Dacă ai voi să condeți, ca o oglindă . . .

Împărăteasa se sculase în picioare tremurând toată de mânie.

— A cutezat cineva să vorbească despre oglinzi, — duse ea scrișnind din dinți.

— Pentru D-șeu, nu te supăra, înălțată împărăteasă! ci fii milostivă și ascultă ce vreau să-ți spun. Această tină ră fată, pre care o veđi înainte-ți, atăt de fragedă și atăt de frumușică, a căđut victimă celei mai stranii închipuiri, ea crede că este urită . . . .

— Ei bine! — duse împărăteasa, cu un rîs sêlbatic, — ea are dreptate! îmi pare că în vieța n'am vêđut încă obiect mai înspăimêntător.

La aceste vorbe Iacinta rêmase mai moartă de supărare. Acum nu mai încăpea nici o îndoaie, atăt împărăteasa cât și cerșitoarea erau de acord asupra uriciunii ei. Încetișor își plecă ochii și căđu pe treptele tronului leșinată, jumătate moartă. Amantul ei însê, nu se arêta deloc împăcat cu judecata crudă a împărătesei, ci strigă în gura mare, că împărăteasa e o nebună, de cumva nu are vr'o cauză, de a minți în felul acesta. Nu mai putu adăuga nici un cuvênt mai mult! străjile îl apucaseră de piept și-l țineau strîns; și la un semn al împărătesei, înainte cineva care să vedea a fi călêul; el stătea totdeauna în apropierea tronului, fiindcă în tot momentul putea să fie trebuință de el.

— Fă-ți datoria, — duse împărăteasa, arêtând pe acela, care o insultase.

Călêul ridică în cea mai mare liniște o spadă lată, în vreme ce Iacinta ne mai sciind de capul ei, pipăind prin aer cu mânilor, deschise ochii cu privire abătută . . .

Atunci două țipete să auđiră deodată, cu totul diferite unul de altul; un țipet de bucurie, căci în oțelul poleit și luciu Iacinta să vêđu, atăt de nespuse de frumoasă! Și un țipet de groază, un răcnet, căci urita și rêuțăcioasa împărăteasă își da sufletul, cuprinsă de rușine și de mânie, când își vêđu chipul în oglindă neașteptată.

Museele Curții imperiale din Viena.

(Cu ilustrațiune.)

Preste câteva zile se va face inaugurarea festivă a muzeelor curții imperiale din Viena și prin aceasta se vor deschide pentru vizitarea publicului doritor de instruire și de distracție folositoare. Așezate pe bulevardul cel mare al Vienei, care sub numirea de Ring prin promenăđile sale cele largi și prin zidirile sale pompoase constituie o podoabă unică a capitalei imperiului, precum nu o are vr'o altă capitală europeană, ele, împreună cu casa parlamentului, cu casa orașului, cu universitatea și cu partea cea nouă a Curții imperiale, se potrivesc de minune între aceste zidiri monumentale și compun împreună cu ele o adevărată cunună de nestimate arhitectonice. Cele doue musee, cel pentru istoria naturală și cel pentru arte, construite după același plan, fac prin dimensiunile lor, prin stilul lor, prin repețirea chiar a populațiunilor și a decorațiunii un efect imposant. Legătura între ele se face prin pomposul monument al împărătesei Maria Teresia. Amêndoue museele, zidite după planurile arhitecților G. Semper și C. de Hasenauer, au forma unui pătrat, cu un risaliit la mijloc, încoronat de o cupolă cu patru turnulețe de giur impregiur, și cu patru risalite la cornuri. Simetria aceasta orizontală se repetă și în direcția verticală. Încăperile din suteran au fride mici, aproape cuadractice și tot așa etagiul al doilea; între aceste doue rînduri de feresti mici se întind șirurile de feresti uriașe, de 3 metri de largi, ale parterului și ale etagiului prim. În partea mijlocie a edificiului, pe a cărui boltă se află, la muzeul istorico-natural statua lui Apollon, la cel pentru arte a Minervei, se află vestibulul acoperit de o boltă spațioasă și scările cele largi și comode. Fațada e împodobită cu figuri, cu reliefuri și cu ornamente arhitectonice, executate de cei mai renumiți artiști austriaci. În vestibulul întră lumina prin o fereastră circulară din virful boltii puțin teșite, și pe treptele din dreapta ne urcăm în cele 19 săli ale parterului înalt în care sînt distribuite colecțiunile istorico-naturale mineralogice, iar în cele 19 săli din etagiul prim sînt colecțiunile zoologice. Păreții sălilor și ale scărilor sînt împodobiți cu cadre, reprezentând în mod alegoric diferite specialități din istoria naturală, și cu busturi și statue de ale naturaliștilor celebri. În etagiul al doilea se află colecția botanică și sălile de lucru pentru funcționarii casei, în suteran se află locuințele funcționarilor, ale personalului de serviciu și lucrătoriile. — Muzeul pentru științele naturale e deschis mai de mult vizitării publicului, inaugurarea celui pentru arte se va face în zilele aceste. Mii de privitori se imbuldesc prin sălile aceste mari, care cuprind în sine comorile bogate ale colecțiunilor imperiale și nu numai se instruează privind obiectele colecțiunilor, ci să și delectează la frumșețile artistice ale edificiului.

Bêtrânul lingurar.

(Cu ilustrațiune.)

De un timp încoace neamul țigănesc a început să devie tot mai mult obiect al interesului public, nu numai ca reprezentant al artei musicale călêtoare, ci mai ales decând persoane din sferile cele mai înalte au început să se ocupe de limba și de literatura lor. Moșneagul lingurar, pre care-l reprezintă ilustrația noastră, este un tip de bêtrân și țigan; probabil, că el nimic nu scie de interesul ce neamul său pribeag îl inspiră chiar unui Archiduce austriac, dar' pentru aceea el nu mai puțin interesant rêmâne pentru privitorul, care se interesează de curiosități etnografice și de înfăoșări pitoresci.

Literatură și știință.

— Istoria universală pentru clasele secundare, de Vasile Goldiș, profesor. Volumul I., evul vechiu, cu mai multe ilustrațiuni, tocmai a apărut în editura Librăriei N. I. Ciurcu din Brașov. Prețul 1 fl. — Zelosul profesor dela gimnaziul român din Brașov, V. Goldiș, care împreună cu colegii sei mai tineri desvoaltă o laudabilă activitate și pe terenul literaturii școlare, publicase în anii trecuți un manual de „Istoria patriei“, prelucrat după manualul lui Mangold, unul din cele mai bune din această specialitate din literatura școlară ungară. Acum ne dă o continuare a lucrării sale în manualul menit pentru învățarea istoriei universale și promite a continua activitatea pe acest teren, dacă lucrarea sa de

priginul trebuincios. Precând însă în manualul de „Istoria patriei“ s'a ținut mai mult de originalul lui Mangold, în manualul de Istoria universală, după-cum ne spune în precuvântare, autorul a acceptat numai împărțirea și adaptarea ei pentru usul școalelor secundare, ear' nexul logic între diferitele perioade și legarea prin zale firești a întâmplărilor, care denotă un pas nou în dezvoltarea istorică, s'a nisuit a le stabili însuși. Purcedând dela idea fără îndoiaia nimerită și acceptată adică: „istoria având a primi metoda științelor naturale și devenind însași un ram al acestor științe“ are să ne ducă: „a înțelege cauzele unei stări date în istoria omenimii și din înțelegerea acestor cauze cunoscând conținutul esențial al acestei stări, să poți deter-

mina între anumite împregiurări întâmplările“, autorul nu dă importanță „grămădirii de ani și date fără nici o importanță pentru mersul general al dezvoltării omenesci, ci „analisării caracterelor, care au influențat asupra timpului lor și determinării cauzelor și efectelor unei stări istorice“. Și așa dînsul a satisfăcut nu numai postulatul științei istorice, ci și postulatul pedagogiei, care numai pe astă cale poate ajunge să facă din istorie, ceea-ce trebuie să fie, un obiect de învățământ educativ. Expunerea faptelor istorice se face pe scurt, scoțându-se totdeauna la iveală ce este esențial și arătându-se preste tot locul cauzele și efectele faptului istoric povestit și legătura cu alte fapte și alți factori politici, sociali și naturali. Limbii s'a dat o deosebită îngrijire. Ilustrațiunile intercalate în text sînt un nimerit adaus întru spriginirea principiului „intuițiunii“, de care nici istoria nu se poate lipsi. Tiparul e frumos. Dacă

am dori ceva în această direcțiune ar fi, ca în partea privitoare la istoria Romanilor să se fi intercalat și vr'o ilustrație despre edificii monumentale caracteristice romane: forul roman, modelul unei corăbii, de care s'au folosit ei la prima lor isbândă navală în primul războiu punic ș. a., ear' tiparul, de altcum frumos, să fie mai mare din cauza de igienă a ochilor. Credem, și dorim, ca cuprinsul cărții să-i câștige aderența, care o merită și considerația din partea bărbaților de școală.

Teatru, muzică și arte preste tot.

— Liturgia Sfântului Ioan Crisostom, compusă după melodiile bisericesti din Bănat, pentru cor de bărbați,

de Antonie Sequens, profesor de muzică și dirigentul corului din Caransebeș, a apărut în editura „Societății române de cântări și muzică din Caransebeș“. Credem că lucrarea aceasta, dice „Foaia Diecesană“ va fi binevenită corurilor noastre bisericesti cu atât mai virtos că, nu avem prea mare alegere în

materii de felul acesta; ear' o liturgie complectă, întocmită după melodiile bisericesti din Bănat, a lipsit până astăzi cu desevîșire. Observăm, că

„Liturgia din Caransebeș“, prezentată în opul de față, e compusă dinadins în stil ușor, încât fiecare cor o poate executa cu înlesnire. Tiparul elegant e executat de stabilimentul tipografic al lui Oscar Brandstetter în Lipsca. Liturgia se poate comanda la autorul Antonie Sequens, profesor de muzică

la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș cu prețul de 2 fl. 50 cr. v. a.

Economic.

— Întrunire agricolă. Comitetul „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ a ținut Luni în 16/28 l. c. o întrunire agricolă în comuna Săcădate, care posedă în valea Oltului un hotar foarte extins și cultivă cu predilecțiune grâu. Scopul întrunirii a fost mai ales să arete avantajile sîmînatului cu mașina, față cu sîmînatul cu mîna. Presidentul reuniunii dl. Eugen Brote, a demonstrat o mașină de sîmînat, sistemul Garrett, pusă la dispoziție de dl. Jickeli, comerciant de fer în Sibiu și reprezentant al renumitei firme engleze de mașini Clayton et Schutleworth. Un loc aproape de un juger și jumătate de mare, pre-

Bătrânul lingurar.

gătit mai înainte a fost sêmănat cu această mașină, dovedind aievea celor prezenți, pentru acum cruțarea cea însemnată, care se face în sêmântă, ear' mai târziu după-ce va răsări holda, și desvoltarea mai cu îmbelsugare a plantelor sêmănite cu mașina în depărtarea, care le priesce mai mult, decât desimea prea mare, care rezultă mai totdeauna din sêmănatul cu mâna. Mașina de sub întrebare fiind de o construcțiune mai ușoară, însă totuși trainică și mult mai ieftină la preț, decât mașinile mari obicinuite până acum, se recomandă prin aceste însușiri ale ei, mai ales și pentru proprietarii mai mici.

Cronica săptămânii.

— **Maiestatea Sa în Bohemia.** În Praga, capitala Bohemiei, s'a deschis în vara anului acestuia o expoziție, menită a da o iconă despre progresul Bohemiei, realizat pe terenul industrial, comercial, al artelor și al culturii preste tot. Încă de acum un an, când s'au început lucrările pregătitoare pentru expoziție, se vorbea, că expoziția aceasta va da privilegiu și pentru o apropiere mai mare între Cehii și Germanii din Bohemia, pe baza transacțiilor de împăcare puse la cale de guvernul contelui Taaffe. În această stare de lucruri promiseră și Germanii bohemi participarea la expoziție și Maiestatea Sa primii protectoratul expoziției. Mai în urmă însă Cehii bătrâni, care intraseră la învoială cu guvernul Taaffe în privința satisfacerii dorințelor lor naționale și politice, fuseră împinși la o parte de Cehii tineri, ale căror pretensiuni mergeau cu mult mai departe față de elementul germân. Transacțiunile de împăcare s'au întrerupt și Germanii și-au retras învoirea lor de a participa la expoziție. Expoziția făcându-se cu toate acestea și având acum un caracter exclusiv cehic-național cercetarea ei prin Maiestatea Sa deveni problematică. Nesiguranta în privința aceasta a fost cu desăvârșire delăturată prin chiar faptul, că Maiestatea Sa s'a dus la 27 Septemvrie n. la Praga și a vizitat și expoziția. Primirea ce i-s'a făcut decătră poporațiunea de amândouă naționalitățile a fost foarte insufletită. La alocuțiunea mareșalului țerii, principele Lobkowitz, Maiestatea Sa în răspuns dat în limba germână și bohemă, mulțumind pentru „primirea nespuse de cordială“ și-a exprimat totodată așteptarea că: „silințele neîntrerupte de a ajunge la pacea internă, într'o formă necesară pentru binele iubitului Meu regat Boemia și pentru binele imperiului vor întâmpina conlucrarea desinteresată și cu abnegațiune a tuturor bărbaților“. Faptul

că dela Praga Maiestatea Sa s'a dus la Reichenberg, centrul poporațiunii germâne din Bohemia, dovedește că Monarchul pe amândouă naționalitățile Bohemiei le întimpină cu egală grație și bunăvoință și că voesce se vadă continuată și scoasă la un bun capăt încercarea de împăcare a lor, făcută tot la îndemnul Seu. Urmarea probabilă va fi, că contele Taaffe, va căuta se reînceapă transacțiunile întrerupte prin ajungerea deasupra a partidului Cehilor tineri. — **Visita făcută** de mai mulți Maghiari din Budapesta **expoziției din Agram**, a decurs fără a da privilegiu la demonstrațiuni ale Croaților în contra Maghiarilor. Dar' chiar și organele de publicitate maghiare constată, că primirea ce li-s'a făcut Maghiarilor a fost cât se poate de rece și s'a ținut în marginile urbanității ce o datoresce primitorul de oaspeți oaspeților sei. — **Asupra atitudinii României față cu tripla alianță**, „Kreuzzeitung“ dăce, că tripla alianță neapărat trebuie să se înțeleagă lămurit cu România, dacă poate și vrea să-i garanteze întregitatea teritorului, în cas când Rusia ar amenința-o, căci altcum România ar putea fi împinsă să închee alianță cu Rusia, care astfel, în legătură cu Sârbii ar cuprinde monarchia austro-ungară și dela Sud. Și în urmă arată asupra poziției asupra ce li-s'a creat Românilor din Ungaria și Transilvania prin sistemul de guvernare de ași, poziție care ar face cu neputință o consolidare a raporturilor de stat la Dunărea-de-jos. — Cu ocaziunea desvélirii statuei generalului francez Faiderbe la Bapeaume, ministrul de externe francez Ribot, a ținut un discurs important asupra stării politice actuale a Franciei. Relevând simpatțiile arătate Franciei la Kronstadt din partea Rușilor, în Danemarca, în Svedia și Norvegia și la Portsmouth din partea Englezilor, a accentuat, că politica franceză până acum este cu mult prea favorabilă, decât să o abandoneze în ziua când valoarea ei o recunoasce toată lumea, când țeara începe a-i culege roadele. Pe de altă parte cancelarul german Caprivi, cu ocaziunea jubileului regimentului 78 de infanterie din Osnabrück în vorbirea sa, care s'a întins și asupra situației actuale politice, a accentuat că, „nimenea dintre regenți nu are dorința de a conturba pacea și de a provoca războiul“ și că nici apropierea statelor din timpul mai nou nu dă motiv de temeri. Astfel se recunoasce pretutindenea, că atât din partea lui Ribot cât și din partea lui Caprivi se manifestă tendința de a liniști opinia publică. Această tendință se accentuează și mai mult prin împregiurarea, că guvernul germân a sistat dispozițiile sale anterioare în privința pasapoartelor de rigoare pentru călătorii, ce trec din Franca în Alsația-Lorena, ceea-ce a cauzat în Franca multă satisfacere.

Cu l-a Octomvrie v. 1891

se începe

Abonament nou

la

„FOAIA ILUSTRATĂ“.

Abonamentele se fac cu multă înlesnire atât în monarchie, cât și în România prin mandate postale (*Posta-utalvány — Post-Anweisung*).

Se recomandă abonarea timpurie pentru regulata expediție a foii.

Domnii abonenți sânt rugați a ne comunica eventual prelungă localitatea unde se află și **posta ultimă**; ear' domnii abonați vechi spre ușurare pot lipi pe mandatul postal **adresa tipărită** dela fășile, în care li-s'a trimis foaia până acuma.

Administrațiunea „Foaiei Ilustrate“.

Exemplare complete dela începutul anului se mai pot căpeta la administrațiune.

Editura Institutului Tipografic, societate pe acții în Sibiu. — Redactor responsabil: **Dr. D. P. Barcianu.**

Tiparul Institutului Tipografic, societate pe acții în Sibiu, sub responsabilitatea lui Ioan Popa Necșa.